

УДК 343.9:351.75

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.4.35>

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ НА ЗВІЛЬНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ІНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ, ДОВІРА ТА ПРАКТИКИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ Й ГРОМАДИ

Юзікова Н.С.,
*доктор, юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
ORCID: 0000-0003-0879-2228*

Олійник А. А.,
*аспірант кафедри адміністративного і кримінального права
юридичного факультету
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара,
ORCID: 0009-0001-4849-0120*

Юзікова Н.С., Олійник А.А. Напрями забезпечення правопорядку на звільнених територіях: інституційні підходи, довіра та практики взаємодії поліції й громади.

У статті проведено комплексне дослідження інституційних підходів до відновлення та забезпечення правопорядку на деокупованих територіях України. Забезпечення правопорядку на звільнених територіях виступає актуальним викликом для державної безпекової політики, вимагаючи оперативного відновлення легітимності інститутів публічної влади в умовах тотального мінування, руйнування інфраструктури та глибокої соціальної кризи. У цих екстремальних обставинах традиційна силова парадигма правоохоронної діяльності вичерпує свій потенціал, оскільки не здатна ефективно подолати наслідки тривалого окупаційного тиску та правову невизначеність у місцевих громадах.

Впровадження принципів процедурної справедливості щодо нейтральності, поваги та надання громадянам права бути почутими, виступає центральним елементом відновлення правопорядку, що дозволяє замінити вертикальні важелі контролю розбудовою горизонтальних зв'язків і спільним визначенням безпекових пріоритетів. Така комунікація через відкриті форуми та консультативні ради забезпечує перехід до механізму підтримки безпеки та забезпечення правопорядку, заснованого не на страху перед державним примусом, а на добровільній згоді та активній співпраці місцевих мешканців з органами правопорядку.

Формування довіри через інклюзивні механізми залучення громади обґрунтовано як базову умову зниження рівня злочинності та інструмент реінституціалізації влади на деокупованих територіях. Критерій довіри виступає індикатором відповідності безпекових заходів локальним загрозам, забезпечуючи верифікацію профілактичної діяльності та раціоналізацію бюджетних витрат у межах перехідного періоду. Інституціалізація довіри через публічну звітність і громадський моніторинг створює механізм протидії ворожій дезінформації. При цьому, забезпечується перехід від моделі державного примусу до стійкого комунікативного партнерства.

Аналіз зарубіжного досвіду, зокрема польських моделей комплексної превенції (KWP та KSP), підтверджує, що ефективність правопорядку на деокупованих територіях прямо залежить від системної підготовки поліцейських-координаторів у сферах протидії мові ворожнечі, кіберзагрозам та злочинам на ґрунті ненависті. Впровадження подібних інституційних підходів дозволяє трансформувати правоохоронну діяльність у механізм проактивного партнерства, де поєднання

спеціалізованих компетенцій правоохоронців із прозорими комунікативними навичками стає надійним інструментом формування довіри та подолання наслідків ворожої пропаганди.

У висновках підкреслено, що лише поєднання інституційних складових із прозорою комунікаційною стратегією та довірою дозволить створити на деокупованих територіях стійку і безпечну систему правопорядку, здатну протистояти сучасним гібридним загрозам.

Ключові слова: звільнені території; області; регіони; громадська безпека, громадський порядок, воєнний стан; кримінальні правопорушення; запобігання; покарання; права людини; правоохоронні органи; інформаційна безпека, безпека громади, гейміфікація безпеки.

Yuzikova N.S., Oliinyk A.A. Directions for ensuring law and order in liberated territories: institutional approaches, trust, and practices of interaction between the police and the community.

The article provides a comprehensive study of institutional approaches to restoring and ensuring law and order in the de-occupied territories of Ukraine. Ensuring law and order in the liberated territories is a pressing challenge for state security policy, requiring the rapid restoration of the legitimacy of public authorities in conditions of widespread mining, destruction of infrastructure, and deep social crisis. In these extreme circumstances, the traditional force-based paradigm of law enforcement is reaching its limits, as it is unable to effectively overcome the consequences of prolonged occupation and legal uncertainty in local communities.

The introduction of the principles of procedural justice regarding neutrality, respect, and the right of citizens to be heard is a central element of restoring the rule of law, allowing vertical levers of control to be replaced by the development of horizontal ties and the joint definition of security priorities. Such communication through open forums and advisory councils ensures the transition to a mechanism for supporting security and ensuring the rule of law based not on fear of state coercion, but on voluntary consent and active cooperation between local residents and law enforcement agencies.

Building trust through inclusive community engagement mechanisms is justified as a basic condition for reducing crime and as a tool for re-institutionalizing authority in de-occupied territories.

The criterion of trust serves as an indicator of the adequacy of security measures to local threats, ensuring the verification of preventive activities and the rationalization of budget expenditures during the transition period. The institutionalization of trust through public reporting and public monitoring creates a mechanism for countering hostile disinformation. At the same time, it ensures the transition from a model of state coercion to a sustainable communicative partnership.

An analysis of foreign experience, in particular Polish models of comprehensive prevention (KWP and KSP), confirms that the effectiveness of law and order in de-occupied territories directly depends on the systematic training of police coordinators in the areas of countering hate speech, cyber threats, and hate crimes. The implementation of such institutional approaches allows law enforcement activities to be transformed into a mechanism of proactive partnership, where the combination of specialized law enforcement competencies with transparent communication skills becomes a reliable tool for building trust and overcoming the effects of hostile propaganda.

The conclusions emphasize that only a combination of institutional components with a transparent communication strategy and trust will make it possible to create a stable and secure system of law and order in the de-occupied territories, capable of countering modern hybrid threats.

Key words: liberated territories; oblasts; regions; public safety, public order, martial law; criminal offenses; prevention; punishment; human rights; law enforcement agencies; information security, community security, gamification of security.

Постановка проблеми. Забезпечення правопорядку на деокупованих територіях є сьогоденним викликом для державної безпекової політики, що полягає у необхідності оперативного відновлення легітимності інститутів публічної влади. Сутність проблеми криється у глибокому розриві між нормативно визначеними завданнями правоохоронних органів щодо захисту прав людини та реальними складними умовами на звільнених територіях, а саме: тотальним мінуванням територій, руйнуванням інфраструктури, масштабною міграцією та соціальною фрагментацією. У таких екстремальних умовах традиційна силова парадигма правоохоронної діяльності виявляється вичерпаною, оскільки вона не здатна подолати наслідки тривалого психологічного тиску окупаційної влади та правову невизначеність, що панує у місцевих громадах.

Сьогодні відновлення правового середовища, громадського порядку та громадської безпеки вимагає не просто фізичної присутності правоохоронних органів, а її функціонування як цілісної системи, що інтегрована у процеси соціального відродження. Головним чинником відновлення і стабілізації безпекової ситуації є впровадження комплексної системи превентивних заходів, яка поєднує інституційну спроможність правоохоронних органів, прозорість їх діяльності, чіткі механізми підзвітності та ефективне використання обмежених ресурсів. Однак головною передумовою дієвості таких заходів виступає довіра населення до суб'єктів забезпечення правопорядку. Саме її рівень визначає готовність мешканців надавати інформацію, співпрацювати з правоохоронними органами, брати участь у профілактичних програмах, а також спільно формувати рішення щодо безпекових потреб на рівні району, області.

Одним з аспектів цієї проблеми є відсутність комплексної, науково обґрунтованої моделі правопорядку, яка б синхронізувала організаційні зміни в діяльності правоохоронних органів (спільного вироблення безпекових рішень поліцією та громадою). Необхідність переходу від стратегії контролю до комунікативної взаємодії через безпекові хаби та консультативні платформи зумовлює нагальну потребу в обґрунтуванні нових напрямів забезпечення правопорядку на деокупованих територіях. Таким чином, постає завдання визначити умови, за яких поєднання інституційних заходів, відновлення довіри, інструментів комунікативної взаємодії та прозорих механізмів підзвітності забезпечить стійкі та вимірювані результати забезпечення правопорядку на деокупованих територіях.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні сучасної стратегії забезпечення правопорядку на звільнених територіях через синергію інституційних трансформацій, розбудову практик партнерської взаємодії поліції й громади та впровадження механізмів зміцнення довіри як фундаментальних умов досягнення сталих результатів безпеки на регіональному та локальному рівнях..

Стан опрацювання проблематики. Реалізація визначеної мети потребує кримінологічного аналізу наукового доробку, який формує підґрунтя для розуміння сучасних безпекових викликів. Оскільки забезпечення правопорядку в умовах деокупації є комплексним процесом, особливої ваги, в умовах сьогодення, набуває питання стійкості інформаційної інфраструктури та спроможності держави протидіяти гібридним загрозам. У зв'язку з цим, питання забезпечення інформаційної безпеки, застосування механізмів державного управління у сфері охорони правопорядку, у тому числі на звільнених територіях, протидії кіберзлочинності сьогодні активно досліджуються у вітчизняній науці. Зокрема, у працях Азарова В., Горелова В., Жуховського І., Ільченко О., Клімова В., Компанцевої Л., Кудрявського І., Лозинської Т., Любавіна В., Палія Г., Савосько Т., Телешуна С., та ін [1; 2; 3; 4]. Водночас, з огляду на специфіку відновлення правопорядку на звільнених територіях, особливого значення набувають напрацювання, присвячені концепції взаємодії поліції з громадою та дотриманню принципу верховенства права як фундаментальної основи захисту прав людини та забезпечення правопорядку на звільнених територіях висвітлено у доробках Анісімова К, Бандурки О., Безпалова О., Григи О., Гусарова С., Головка О., Крижановської О., Коцура Л., Моргунова О., Сокурєнка В., Селіхова Д., Чолак В. та ін. [5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12] Особливої уваги заслуговують дослідження вітчизняних науковців щодо концептуалізації державної політики та міжнародного досвіду реінтеграції територій, що є критично важливим для формування стратегії відновлення публічної влади та забезпечення правопорядку (Камінська Н., Лотюк О., Медяник І., Шапталі Н.) [13; 14; 15].

Проте, попри значну кількість публікацій, питання синергії інституційної стійкості та практик комунікативної взаємодії саме в контексті деокупації потребує подальшого поглибленого вивчення. Крім того, залишається низка нерозв'язаних проблем. По-перше, відсутня комплексна, науково обґрунтована модель правопорядку на деокупованих територіях, що синхронізує організаційні зміни у діяльності правоохоронних органів із спільним виробленням безпекових рішень поліцією та громадою. По-друге, чинна політика протидії кіберзлочинності недостатньо враховує нові інструменти які активно використовують правопорушники, перш за все це ШІ. По-третє, бракує уніфікованих правових дефініцій, необхідних для стабільного правозастосування, однакового тлумачення норм та відновлення суспільної довіри на деокупованих територіях.

У наявних публікаціях окреслено важливі фрагменти цієї проблематики, однак комплексна модель (інституції - комунікація з громадою - довіра - інформаційна безпека) ще не сформована у цілісному вигляді. Така модель могла б стати алгоритмом для політик і процедур на рівні держави, області, району та громади, а також критерієм оцінювання ефективності відновлення на деокупованих територіях.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності та роль правоохоронних органів на деокупованих територіях визначається необхідністю переходу від методів контролю до комунікативної моделі, де поліція виступає партнером громади. На звільнених територіях традиційна каральна функція стикається з кризою легітимності, адже тривала окупація деформує правову свідомість та руйнує довіру до державних інституцій. За таких умов правоохоронна діяльність має бути орієнтована на ідентифікацію та спільне розв'язання загальних і специфічних проблем безпеки конкретного регіону.

Центральним елементом цієї діяльності є впровадження принципів процедурної справедливості, де нейтральність, повага та можливість бути почутим стають ключовими інструментами відновлення. Замість виключно вертикального контролю, поліція розбудовує горизонтальні зв'язки, залучаючи місцевих мешканців до формування безпекових пріоритетів через комунікацію (відкриті форуми, консультативні ради тощо). Це дозволяє реалізувати механізм, коли правопорядок підтримується не через страх перед примусом, а через добровільну згоду місцевих мешканців на співпрацю.

Процес деокупації, як свідчить досвід Харківської та Херсонської областей, часто супроводжується виїздом до РФ значної частини місцевих депутатів, бізнесменів, керівників освітніх та медичних установ, чії дії під час окупації можуть підпадати під положення ст. 111¹ КК України. Унаслідок цього відновлення контролю над територіями передбачає не лише подолання наслідків руйнування критичної інфраструктури, але й глибоку трансформацію соціальної структури та економічних основ функціонування територіальних громад [16, с. 7].

Фактично після деокупації перед центральними органами влади постає комплекс завдань: забезпечення безпеки, формування органів місцевої влади за участі патріотично налаштованих представників місцевих еліт, притягнення колаборантів до відповідальності та створення оновлених територіальних громад відповідно до європейських принципів регіональної політики та соціально-економічного розвитку.

Основними цілями держави для стабілізації та поліпшення криміногенної ситуації в країні має бути комплексна система запобіжних заходів з ефективними затратами при прозорій діяльності суб'єктів профілактики злочинності та чіткій відповідальності. Одним із шляхів, що забезпечують досягнення вказаних цілей, є формування довіри до діяльності суб'єктів профілактики злочинності. Фактор довіри виступає одним з інструментів, що використовуються як для ефективної організації превентивної діяльності, так і для її якісної оцінки [17, с. 240-241].

Додатковим викликом воєнного часу є відновлення довіри до інституцій в умовах підвищеної психологічної та правової невизначеності. З огляду на це, постає завдання побудови стійкої моделі правопорядку, яка поєднує:

- інституційні трансформації, що полягають у адаптації управлінських структур до специфіки кризового менеджменту та децентралізацію прийняття оперативних рішень на рівні територіальної громади;
- комунікативну інклюзивність при створенні діалогових майданчиків на постійній основі (консультативних рад, безпекових хабів, форумів тощо), де правоохоронні органи та місцева громада спільно ідентифікують локальні ризики реального та потенційного характеру;
- механізми підзвітності шляхом впровадження публічних протоколів оцінювання результатів діяльності правоохоронних органів, що базуються на суб'єктивному відчутті безпеки місцевих мешканців, а не лише на кількісних показниках розкриття кримінальних правопорушень.

Формування довіри до суб'єктів, що здійснюють превентивну діяльність на деокупованих територіях, через інклюзивні механізми залучення громади є фундаментальною умовою зниження рівня злочинності та відновлення безпекового середовища. У процесі відновлення, критерій довіри, трансформується у стратегічний інструмент реінституціалізації влади через наступні аспекти. По-перше, активна участь громади забезпечує механізм верифікації та адаптації профілактичної діяльності до реальних потреб місцевих мешканців. На звільнених територіях стандартні державні програми потребують коригування з урахуванням локальної специфіки (руйнування інфраструктури, мінна небезпека, соціальна напруга). Рівень довіри у цьому контексті виступає індикатором відповідності безпекових заходів реальним загрозам, дозволяючи органам влади оптимізувати якість та результативність запобіжних дій у межах перехідного періоду. По-друге, критерій довіри на деокупованих територіях нерозривно пов'язаний із раціональною відповідальністю та легітимністю витрат. В умовах обмеженості ресурсів та необхідності масштабного відновлення, можливість громади оці-

нювати масштаб, тривалість та ефективність профілактичних заходів відносно витрачених коштів є запобіжником корупційних ризиків. Це дозволяє синхронізувати затрати на безпеку із суб'єктивним відчуттям захищеності мешканців, що є критичним для стабілізації криміногенної ситуації. По-третє, інституціалізація довіри стає гарантом прозорості діяльності правоохоронних органів на звільнених територіях. Оскільки окупація зазвичай супроводжується правовим вакуумом та маніпуляціями, публічна доступність звітів та результатів діяльності поліції на основі критеріїв довіри є потужним механізмом протидії ворожій дезінформації. Прозорість процедур запобігання злочинності та можливість їх громадського моніторингу створюють міцний фундамент для переходу від моделі примусу до моделі комунікативного партнерства «поліція–громада».

Важливим аспектом інституційної стійкості на деокупованих територіях є роль поліції як комунікаційного хабу, що забезпечує населення верифікованою інформацією та допомагає подолати руйнівні наслідки ворожої пропаганди. Такий інтегрований підхід перетворює правоохоронні органи на гарантів соціальної стабільності, здатних ефективно реагувати на виклики реінтеграції. Зрештою, успіх деокупації прямо залежить від спроможності інституцій продемонструвати, що захист прав людини та постійна підтримка є пріоритетами оновленої системи безпеки. Практичне підтвердження цієї тези міститься в аналізі діяльності правоохоронних органів на звільненій Херсонщині. Як свідчить офіційний звіт про перші стабілізаційні заходи (листопад 2022 року), поліція розпочала роботу в умовах повної руйнації критичної інфраструктури та тотального мінування території. У ситуації, коли фізична безпека була під загрозою, першочерговим кроком стало відновлення українського радіозв'язку, що дозволило поліції взяти на себе функцію головного інформаційного джерела в інформаційному вакуумі [18].

Переходячи до інституційного виміру, слід зазначити, що всі комунікаційні рішення правоохоронців мають бути чітко регламентовані чинним законодавством України та стратегічними планами МВС. Закон України «Про Національну поліцію» закладає фундамент такої діяльності, проте для деокупованих територій необхідна розробка вузькоспеціалізованих стандартних операційних процедур, які б уніфікували міжвідомчу взаємодію з ДСНС та місцевими адміністраціями. Це дозволяє створити центри ситуаційної обізнаності, де комунікація базується не на інтуїції, а на чітких протоколах кризового реагування та єдиному журналі верифікації інформації.

Для керованості та прозорості цього процесу доцільно запроваджувати систему ключових показників ефективності, які будуть охоплювати оперативність донесення попереджень, рівень охоплення вразливих груп населення, індекс довіри до правоохоронних органів, якість опрацювання звернень громадян та рівень обізнаності з питань безпеки. Замість традиційних статистичних звітів, пріоритет надається якісним індикаторам: індексу довіри громади, частці охоплених вразливих груп через двоканальні комунікації та швидке спростування дезінформації. Регулярне публічне звітування за цими показниками не лише демонструє відкритість правоохоронної системи, а й дозволяє оперативно коригувати стратегію відповідно до динамічних змін у безпековому просторі звільнених територій.

Досвід пресслужби патрульної поліції Херсонщини, під керівництвом В. Грібка, демонструє дворівневу структуру комунікативної стратегії, спрямовану на відновлення довіри [19]. Перший напрям стосується стратегічної роботи з молоддю. Проєкт «Офіцер громадських шкіл» трансформує роль поліцейського з контролюючого суб'єкта владних повноважень у наставника, що навчає дітей (від дошкільнят до студентів) алгоритмам виживання. Вони стосуються питань мінної безпеки та першої допомоги. Це дозволяє чути запити молоді, яка в умовах війни змушена була передчасно подорослішати. Другий напрям охоплює партнерство з громадським сектором. Створення безпекових хабів та спільна з волонтерами дистрибуція гуманітарної допомоги створюють платформу для інклюзивної взаємодії.

Попри початково високий рівень довіри, як зазначає В. Грібко, подальша динаміка показала його зниження через завищені очікування суспільства щодо швидкості відновлення у складних умовах війни [19]. Це актуалізує необхідність переходу від емоційної довіри до раціональної, що базується на системній комунікації через прийнятні інструменти: гарячі лінії, інформаційні листки та плакати. Таким чином, співпраця поліції, волонтерів та активістів у Херсоні підтверджує, що безпека є спільною справою, де ефективна комунікація стає фундаментом для поступового повернення громади до нормального життя та відновлення керованості регіону.

Досвід зарубіжних правоохоронних структур демонструє важливість системної підготовки персоналу у сферах протидії мові ворожнечі, злочинам на ґрунті ненависті та кіберзагрозам. По-

казовим є навчальний семінар «Діяльність поліції у сфері мови ворожнечі, ненависті, злочинів на ґрунті ненависті та кіберзагроз» [20], реалізований у межах навчального проєкту для координаторів профілактики Komenda Wojewódzka Policji (KWP), Komenda Stołeczna Policji (KSP) та викладачів поліцейських шкіл. Його метою було підвищення професійних компетентностей працівників поліції у сфері протидії ворожнечі та кіберзлочинності, а також удосконалення навичок комунікації з громадами та освітніми установами.

Координатори профілактики KWP та KSP – це спеціалісти, відповідальні за організацію й реалізацію профілактичних програм, співпрацю зі школами, місцевими громадами й соціальними партнерами у сферах соціальної профілактики, кібербезпеки та превенції правопорушень [21]. Така модель комплексної превентивної діяльності є важливою для формування довіри між поліцією та населенням, а також для посилення спроможності правоохоронних органів реагувати на сучасні ризики.

У контексті забезпечення правопорядку на деокупованих територіях України подібні інституційні підходи є особливо релевантними. В умовах відновлення публічної влади, повернення громадян та подолання наслідків окупації саме поєднання професійної підготовки поліції, комунікативних механізмів взаємодії з громадою і цільових інструментів протидії мові ворожнечі, ворожій пропаганді та кіберзагрозам стає основою для створення безпечного середовища.

Зарубіжний досвід демонструє, що ефективність правоохоронної діяльності зростає, коли поліція не лише реагує на правопорушення, а й працює превентивно, залучає громадськість і вибудовує довіру через прозорість та партнерство [22; 23]. У деокупованих громадах такі підходи мають критичне значення, оскільки саме довіра до поліції, спільна профілактична робота та відкриті механізми комунікації є фундаментом для стійкого відновлення громадського порядку та громадської безпеки.

Висновки. Підсумовуючи проведені дослідження, можна констатувати, що на деокупованих територіях України комунікація правоохоронних органів трансформується з допоміжної функції у базову передумову відновлення і забезпечення правопорядку в регіоні, інституційної легітимності та державного суверенітету. В основі ефективної взаємодії з громадою лежить регенерація суспільної довіри через імплементацію принципів прозорості, що дозволяє змінити функціональне сприйняття правоохоронних структур від каральних суб'єктів до інституцій, що є гарантами безпеки, де нейтральність, повага та можливість бути почутим стають фундаментом добровільної співпраці громади з поліцією.

Дієвість комунікаційної стратегії забезпечується створенням інклюзивного інформаційного простору, де розвиток стійких офлайн-каналів поєднується із системним двостороннім діалогом у форматі «поліція- громада». Такий підхід не лише мінімізує наслідки тривалої інформаційної ізоляції, а й активує механізм безпеки, де мешканці стають повноправними суб'єктами попередження загроз. Вирішальним чинником успіху при цьому постає міжвідомча координація, побудована на базі центрів ситуаційної обізнаності та уніфікованих операційних процедур, що дозволяє усунути інформаційні розриви та нейтралізувати дезінформаційний вплив агресора.

Перехід від декларативної взаємодії до вимірюваного управління досягається через впровадження чітких показників ефективності, що охоплюють оперативність донесення попереджень, рівень охоплення вразливих груп, індекс довіри до правоохоронних органів, якість опрацювання звернень громадян та рівень обізнаності з питань безпеки та регулярної публічної звітності. Це дозволяє здійснювати комунікаційну діяльність на основі аналізу даних, перетворюючи її на стійку інституційну інфраструктуру довіри. У сукупності, запропоновані підходи, створюють надійне підґрунтя для стабілізації звільнених регіонів, мінімізації безпекових ризиків та формування системи сталого правопорядку. При цьому, ефективна взаємодія поліції та громади, заснована на партнерстві та прозорій комунікації, є не просто елементом стабілізації та правопорядку, а базовою умовою стійкого розвитку звільнених територій і їхнього повноцінного повернення в єдиний правовий простір України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Савосько Т. Державна інформаційна політика України під час повномасштабного вторгнення російської федерації. *Věda a perspektivy*. 2024. № 2 (33). С. 118–12. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/9212/9264>.

2. Телешун С.О. Ефективне управління і публічна політика як напрям реалізації політичної влади в умовах кризи. *Політичний менеджмент* 2009. № 2. С. 35-45. URL https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/teleshun_efektyvne.pdf.
3. Кудрявський І.В. (2025). Верифікація алгоритму підтримки прийняття рішень у ході застосування механізмів державного управління у сфері захисту безпеки інформаційного простору. *Соціальне Право*, (3), 217-229. вилучено із <https://soclaw.com.ua/index.php/journal/article/view/1313>. DOI: 10.32751/2617-5967-2025-03-23.
4. Медяник І.С. Теоретико-правові питання реінтеграції тимчасово окупованих та анексованих територій у вітчизняній та світовій науці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2023. Вип. 79. Ч. 1. С. 70–76. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.11>. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/10/13.pdf>.
5. Анісімов К.І. Взаємодія поліції та територіальних громад на засадах партнерства: адміністративно-правовий вимір: дис. ... д-ра філософії: 081 Право. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. 215 с. URL: https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/10/anisimov_dysertacziya.pdf.
6. Головков О.М. Особливості підготовки поліцейських до забезпечення правопорядку у прифронтових та звільнених територіях. Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 17 квітня 2025 року). –Кропивницький: ДонДУВС, 2025. С. 150-154. URI: <https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/4329>.
7. Гусаров, С.М. Робота органів поліції України на деокупованих територіях. Проблеми сучасної поліцейстики: тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця: ХНУВС, 2023. С. 25-30. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16838>.
8. Коцур Л., Грига О. Державна інформаційна політика України: теоретико-методологічні парадокси воєнного часу. Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення. 2023. Вип. 4. С. 52–60. URL: <https://pa.journal.in.ua/index.php/pa/article/view/74/78>.
9. Моргунов О.А. Верховенство права в діяльності органів національної поліції як основа забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Проблеми сучасної поліцейстики : тези доп. III наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 11 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». – Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 30-34. URI: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/16838>.
10. Селіхов Д. Теоретико-правова характеристика поняття «реінтеграція тимчасово окупованих територій». *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 2. С. 25-30. DOI: 10.31733/2078-3566-2024-2-25-30 URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/14541/1/4.pdf>.
11. Управління органами Національної поліції України: підручник / В.В. Сокуренько, О.М. Бандурка, О.І. Безпалова та ін.; за заг. ред. В.В. Сокуренька; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Стильна типографія, 2017. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/items/1e870481-b517-46ab-a7a0-526d178f6a33>.
12. Чолак В.Д. Проблематика та шляхи визначення терміну «деокуповані території» в правовому полі України. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2025. № 1. С. 127-133. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.1/21>. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/1_2025/23.pdf.
13. Лотюк О. Конституційно-правові інструменти інтеграції тимчасово окупованих (непідконтрольних) територій: міжнародний досвід і виклики для України. *Український часопис конституційного права*. № 2. 2025. <https://www.constjournal.com/wp-content/uploads/issues/2025-2/pdfs/3-olha-lotiuk-konstytutsiino-pravovi-instrumenty-intehratsii-tymchasovo-okupovanykh-nepidkontrolnykh.pdf>.
14. Медяник І.С. Теоретико-правові питання реінтеграції тимчасово окупованих та анексованих територій у вітчизняній та світовій науці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2023. Вип. 79. Ч. 1. С. 70–76. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.11>. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/10/13.pdf>.

15. Шаптала Н.К., Камінська Н.В. Державна політика України з питань тимчасово окупованих територій: проблеми концептуалізації в сучасному науковому дискурсі. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1 (23). С. 57–66. URL: <https://doi.org/10.33270/01222302.57>.
16. Управління деокупованими територіями Харківської та Херсонської областей: досвід першого року: аналіт. доп. / Нац. ін-т стратег. дослідж.; [ред. В.Г. Потапенко]. К.: НІСД, 2023. 48 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-12/ad_deokupov_teritor_06122023.pdf.
17. Юзікова Н.С. Зарубіжна практика формування довіри до поліції / Одеські юридичні читання: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10–11 листопада 2017 р.) / за ред. Г.О. Ульянової ; уклад.: О.В. Дикий, Ю.Д. Батан. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 240-244.
18. Panfilovych O. The situation in Kherson: the police have started stabilization measures and energy workers are preparing to restore the electricity supply. November 12, 2022. URL: <https://babel.ua/en/news/86961-the-situation-in-kherson-the-police-have-started-stabilization-measures-and-energy-workers-are-preparing-to-restore-the-electricity-supply>.
19. Conversations about Restoration with Viacheslav Gribko, head of the public relations department of the Patrol Police Department in the Kherson region, about police work under fire. November 11, 2025. URL: <https://en.fundunion.org/2025/11/gribko-conversations.html>.
20. Seminarium szkoleniowe pn. «Działania profilaktyczne policji w obszarze mowy nienawiści, hejtu, przestępstw z nienawiści oraz cyberzagrożeń» від 18.09.2025. Biuro Prewencji KGP. URL: <https://policja.pl/pol/aktualnosci/266636,Seminarium-szkoleniowe-pn-quotDzialania-profilaktyczne-Policji-w-obszarze-mowy-n.html>.
21. Wydziały prewencji KWP/KSP. URL: <https://www.policja.pl/pol/kgp/biuro-prewencji/wydzialy-prewencji-kwp/39264,dok.html>.
22. Сайт Biuro Prewencji поліції Польщі. URL: http://www.policja.pl/portal/pol/137/73019/Zadania_Biura_Prewencji.html.
23. Клімов, В. Правові основи боротьби з кіберзлочинами у країнах ЄС. Прага: EU Law, 2019. 200 с.

Дата першого надходження рукопису до видання: 2.02.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації: 5.03.2026

© Юзікова Н.С., Олійник А.А., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 4.0